Скупштина у расејању

ДА СЕ И НАШ ГЛАС ЧУЈЕ!

ВОДИЧ ЗА ГЛАСАЊЕ У ИНОСТРАНСТВУ

Припремила:
Скупштина у расејању (СуР)

август 2025

www.skupstinaurasejanju.org

Пред тобом је **Водич за гласање у иностранству** који смо припремили у Скупштини у расејању.

Наше истраживање из маја 2025, 'Твој глас преко границе', спроведено на скоро хиљаду испитаника из 36 земаља, открило је да **53% наших људи никада није гласало из иностранства**. Најчешће због сложеног процеса, удаљеног или непостојећег бирачког места и недостатка јасних информација.

Зато је наш мотив за креирање Водича снажан: **осећај грађанске дужности, жеља за променом и подршка заједници која нас охрабрује да верујемо да свака оловка мења ствари, не само на папиру већ и у реалности.**

Зато овај Водич настаје као мост преко океана и временских зона. Корак по корак, демистификујемо процес, показујемо како отворити ново бирачко место, како се пријавити за гласање и – најважније – како да останемо информисани.

Надамо се да ће Водич постати варница за претварање емоције у акцију, инерције у промену.

Јер, **наш глас не познаје границе**. Кад га пустимо да се чује, враћа се кући јачи – и носи поруку да је **Србија и даље заједничка кућа коју градимо где год да живимо**.

Скупштина
у расејању

КО МОЖЕ ДА ГЛАСА У ИНОСТРАНСТВУ?

Сваки **пунолетни држављанин** Републике Србије са пуном пословном способношћу **који је уписан у Јединствени бирачки списак (ЈБС)**.

Сви грађани који се на дан избора налазе у иностранству по било ком основу – живе, студирају, раде, азиланти или само путују (туристички) могу да гласају ако су испуњени доле наведени услови. Статус боравка у страној земљи не утиче на право гласања – само треба да се пријавимо у року.

Услови за гласање у иностранству (потребна сва три):

1. Важећа **лична карта** или **пасош** (или потврда о документу у поступку издавања)
2. Да смо **уписани у ЈБС**
3. Да смо **пријављени за гласање** на предстојећим изборима у амбасади или конзулату Србије у земљи у којој боравимо (ДКП*) и **да смо добили решење за гласање у иностранству.**

*ДКП – Дипломатско-конзуларно представништво

Грађани не морају да одјављују пребивалиште у Србији да би гласали у иностранству нити губе било каква права! Пријава за гласање и решење важе само за текуће изборе за које смо тражили да гласамо у иностранству.

ШТА МОРАМО ДА ИМАМО ДА БИСМО ГЛАСАЛИ У ИНОСТРАНСТВУ?

1. Морамо да будемо уписани у Јединствени бирачки списак (ЈБС)

Није могуће гласати ако нисмо уписани у ЈБС! Два су начина да проверимо да ли смо уписани:

1. **upit.birackispisak.gov.rs**
   за ово нам треба важећа лична карта и ЈМБГ.

2. **euprava.gov.rs/usluge/7590**
   ако смо регистровани за портал е-Управа.

Како се уписати у ЈБС, ако нисмо?

Ако смо **регистровани** за портал е-Управа, захтев за упис може да се поднесе и преко портала: https://euprava.gov.rs/usluge/7590. Потврда стиже у еСандуче у року од 24ч.

Ако **нисмо регистровани** за е-Управу, захтев за упис у ЈБС може да се поднесе на два начина:

1. **У амбасади или конзулату Србије у земљи боравка**, након расписивања избора, попуњавањем формулара за упис у ЈБС. **Важно**: у истом року се можемо пријавити и за гласање у иностранству и ове две пријаве се могу поднети заједно!

   Формулар за пријаву у ЈБС се преузима са веб презентације ДКПа у земљи боравка - а може и са веб презентације Републичке изборне комисије (РИК) – попуни се, потпише, скенира и пошаље ДКПу на за то одређени емаил заједно са копијом важећег пасоша или личне карте. Ово се може однети и лично у ДКП.

2. **У Србији**, лично, подношењем захтева за упис у ЈБС градској или општинској управи, са истим важећим документима.

ВАЖНО: Нећемо моћи да се упишемо у ЈБС ако немамо следеће: тренутно регистровано пребивалиште у Србији, или адресу последњег пребивалишта, или адресу пребивалишта једног од родитеља!

2. Морамо да имамо важећи српски пасош или личну карту.

Уколико немамо важећи пасош или ЛК, а поднели смо захтев за издавање, можемо да гласамо и са потврдом којом доказујемо да смо поднели захтев и да је то у поступку. Ова потврда се добије аутоматски када се поднесе захтев.

Захтев за издавање пасоша у иностранству се подноси ДКПу Србије у земљи боравка (чека се око 2 месеца).

Лична карта се издаје само у Србији!

КАКО ДА СЕ ПРИЈАВИМ ЗА ГЛАСАЊЕ У ИНОСТРАНСТВУ?

У иностранству се гласа само на председничким и парламентарним изборима (не и на локалним).

Поднесите пријаву за гласање ДКПу (амбасада или конзулат) чим буде објављен датум избора! Рок за пријављивање за гласање у иностранству је обично кратак и углавном се завршава око 20 дана пре самог гласања! Информације о року и поступку пријављивања објављује Министарство спољних послова (МСП) на својој веб страници и на страници ДКПа.

Након истека рока није могуће пријавити се за гласање на тим изборима.

Најбржи начин за пријављивање је мобилна веб апликација СуР-а: www.skupstinaurasejanju.org/prijavaglasanja. Све је унутра: образац, могућност да се сликају документи и потпише! **Апликација важи само за пријављивање за гласање, не и за упис у бирачки списак! Може се користити само након расписивања избора и док траје период пријава. Сви подаци су поверљиви и нису видљиви Скупштини – само ДКПу.**

Пријава/образац се може преузети и са веб странице ДКПа Србије у земљи у којој се бирач налази. Попуњавање, скенирање, слање итд. се ради ручно.

Попуњен и потписан образац се шаље у ДКП електронском поштом/email (или из СуР апликације) заједно са (фото)копијом личне карте или пасоша (JPG, PNG или PDF). **Email адреса за слање се налази на веб страници ДКПа у земљи у којој боравите.**

По пријему пријава, ДКП их прослеђује органима локалне самоуправе у Србији који доносе решења о гласању у иностранству и шаљу их назад ДКПу, који их доставља пријављеним грађанима. Брзина доношења решења зависи од локалних органа у Србији. **Ово решење важи само за те изборе и обухвата оба круга избора, ако их буде (нпр. председнички).**

Грађанин понавља пријаву за сваке нове изборе.

КАКО СЕ ОТВАРА БИРАЧКО МЕСТО У ИНОСТРАНСТВУ?

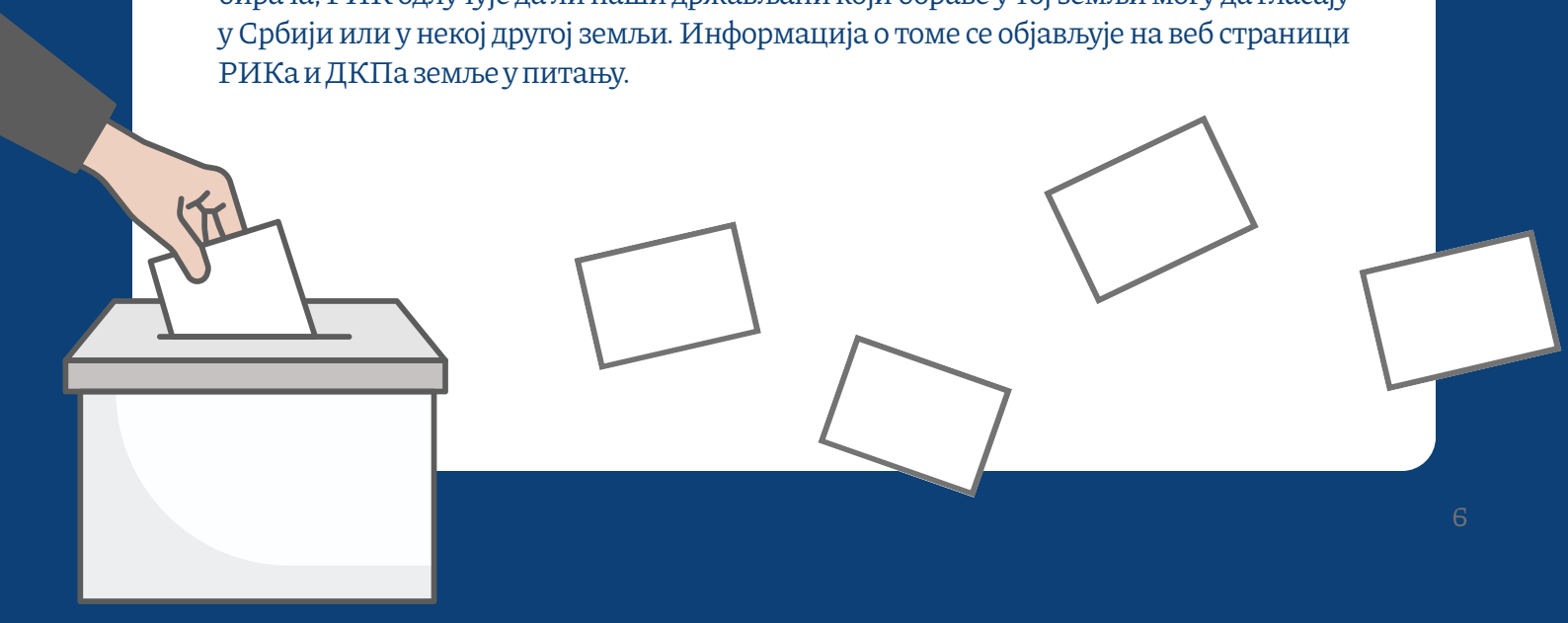
Бирачко место у страној земљи се отвара по одлуци РИКа **само ако се за гласање у тој земљи пријави најмање 100 бирача и то најкасније 20 дана пре избора**. Уколико се не скупи овај број, по закону се гласање у тој земљи неће одржати! Зато је важно да се што више нас пријави на време!

У једној земљи може да се отвори и друго бирачко место уколико се на првом пријави више од 2 500 гласача или ако је удаљеност од првог бирачког места велика (како процени РИК, а на предлог грађана)!

Ово друго бирачко место може да се отвори у истом ДКПу или у другим просторима као што су културни центри, изнајмљени простори итд. (уз дозволу државе домаћина).

Бирачко место не може бити у просторима политичких странака, верским објектима или у објекту у власништву или закупу кандидата на изборима, или члана његове породице.

Уколико у страној земљи не буде гласања због мање од 100 пријављених валидних бирача, РИК одлучује да ли наши држављани који бораве у тој земљи могу да гласају у Србији или у некој другој земљи. Информација о томе се објављује на веб страници РИКа и ДКПа земље у питању.

КАКО ИЗГЛЕДА ДАН ГЛАСАЊА У ИНОСТРАНСТВУ?

Позив за гласање са временом и местом гласања објављује ДКП у страној земљи на својој веб страници. **Могу да гласају сви који су добили решења о гласању у иностранству** (као горе).

Гласање спроводи **бирачки одбор** у сталном и проширеном саставу. Проширени састав чине грађани пријављени као **контролори** од стране **изборних листа** које учествују у изборима и које су проглашене за важеће. Они имају иста права у изборном процесу као и чланови сталног одбора.

ПРОЦЕС ГЛАСАЊА

- Бирачи морају понети важећи пасош или личну карту (или потврду да је у процесу издавање документа). Није лоше понети и решење о гласању, али **није обавезно**.
- Након провере десног кажипрста УВ лампом и важења личних докумената, проверава се да ли је бирач уписан у бирачки списак; бирач се онда потписује поред свог имена.
- Бирачу се наноси спреј на десни кажипрст, а потом добија гласачки листић.
- Бирач одлази иза паравана и заокружује редни број испред листе коју бира. Папир пресавија на четири дела и убацује у кутију.
- **Бирач не сме однети листић ван бирачког места!**
- Кутија у коју се убацују листићи је провидна и запечаћена. Кутија се печати тек када први бирач након отварања бирачког места дође на биралиште и потпише контролни листић. Кутију печате чланови сталног и проширеног састава бирачког одбора у присуству бирача који дође први на биралиште и потпише контролни листић који се убацује у гласачку кутију.

ПРАВА БИРАЧА

Сваки бирач има право да поднесе приговор члановима бирачког одбора на лицу места уколико сматра да за то постоји разлог. Члан одбора коме је поднет приговор може, али није у обавези, да тај приговор убележи у записник о раду одбора.

Уколико је приговор такве врсте да бирач сматра да је процедура гласања озбиљно нарушена или да су му права повређена – на пример, није обезбеђена тајност гласања или му није омогућено да гласа иако испуњава услове – бирач може самостално да поднесе захтев за поништавање гласања на бирачком месту у року од 72 сата од затварања места. У случају бирачког места у иностранству о захтеву одлучује РИК.

УЧЕШЋЕ ГРАЂАНА У СПРОВОЂЕЊУ ИЗБОРА

Грађани у иностранству могу:

- Да постану **чланови бирачког одбора у проширеном саставу (контролори), само ако их за то предложи проглашена изборна листа и РИК донесе решење о томе**; контролори имају иста права у бирачком процесу и на бирачком месту као и чланови у сталном саставу.

  САВЕТ: Јавите се директно изборној листи испред које бисте желели да будете контролор у вашој земљи да вас акредитују и обуче. Ако вам треба повезница, јавите се на zdravo@skupstinaurasejanju.org.

- Да буду **посматрачи избора** (уз акредитацију и тренинг, нпр. пријавом преко организације CRTA) (https://crta.rs/prijava-za-posmatranje-izbora/). Ово је исто један вид надзора, али са мање могућности за реаговање.

ШТА СЕ ДЕШАВА НАКОН ИЗБОРА?

- По затварању бирачког места, чланови одбора броје и бележе гласове и попуњавају записнике. Чланови одбора као и посматрачи имају право да сликају коначне записнике како би умањили могућност злоупотребе.
- Изборни материјал се шаље у РИК дипломатском поштом.
- РИК прегледа и контролише записнике и утврђује резултате.
- Ако утврди да постоје неправилности, РИК може **поништити гласање**. Гласање на том месту се понавља.
- РИК објављује **збирни извештај** о гласању у иностранству када добије материјале са свих бирачких места.

ПРАВО НА УВИД И ЗАШТИТУ ИЗБОРНОГ ПРОЦЕСА

- Бирачи и изборне листе имају право да **поднесу приговор** на резултате у року од **72 сата** од објављивања извештаја.
- **Право на увид у изборни материјал** имају подносиоци листа и кандидати, у просторијама РИК у Србији.
- **Информацију (извод из бирачког списка) о томе да ли сте гласали у иностранству** можете после одржаних избора тражити од РИК на следећем линку: https://www.rik.parlament.gov.rs/tekst/sr/9033/provera-izvoda-iz-birackog-spiska.php.

'ФАНТОМСКИ' БИРАЧИ

Пре избора, треба да проверимо ко је све уписан као бирач на нашој адреси у Србији - ако је и даље имамо за потребе гласања на изборима. Ако има непознатих лица, можемо поднети захтев за њихово брисање, под одређеним условима.

КАКО ПРОВЕРИТИ КО ЈЕ СВЕ УПИСАН НА НАШОЈ АДРЕСИ?

Захтев се подноси градској или општинској полицијској управи, лично или поштом, према месту на којем се налази непокретност чији су власници и о којој желе да добију податке.

Захтев подноси **само власник** непокретности на тој адреси.

Морамо имати власнички лист или купопродајни уговор.

Морамо имати очитану важећу личну карту.

Потребно је да напишемо захтев у слободној форми (не треба образац) у коме се тражи информација која лица су по пребивалишту пријављена на наведеној адреси и навести ЈМБГ свих бирача који су ту заиста пријављени (ми и пунолетни чланови наше породице, или станари).

Потребно је да платимо таксу (тренутно 380 РСД) за захтев; може се платити онлајн на https://euprava.gov.rs/usluge/6344 или физичком уплатницом у Србији (жиро рачун и позив на број за уплату се добија у полицијској управи општине/града где се налази пребивалиште).

Захтев се подноси на писарници полицијске управе; одговор се шаље поштом на адресу подносиоца захтева у року од 10-15 дана.

КАКО ЗАХТЕВАТИ БРИСАЊЕ “ФАНТОМСКИХ” БИРАЧА?

Ако је на нашој адреси пријављена особа коју не познајемо, **не постоји** могућност да је одјавимо без њеног пристанка, али можемо да покренемо поступак за пасивизацију адресе тог лица.

Захтев се, као и за увид у регистроване бираче на адреси, подноси локалној полицијској управи са истим документима **ПЛУС** копија тог претходног документа добијеног од МУПа са информацијом о лицима пријављеним на нашој адреси.

Полицијски службеник је по закону дужан да провери наша документа и да особе које нису на нашем списку пасивизује или обрише из евиденције.

Извор: CRTA.RS

Скупштина у расејању

КАКО ТИ МОЖЕШ ДА ДОПРИНЕСЕШ ДА СЕ И НАШ ГЛАС ЧУЈЕ ЈАЧЕ?

- Пошаљи овај Водич и друге материјале Скупштине у расејању везане за изборе својим пријатељима, рођацима и свим другим контактима, директно или преко твојих профила на друштвеним мрежама.

- Подсећај своје контакте да се припреме и пријаве за гласање у твојој земљи, на исти начин као горе. Што чешће, то боље, посебно када се буде знао датум избора.

- Прилагоди материјале Скупштине твојој земљи и твојим контактима – реци исто и твојим речима ако треба!

- Координирај активности са твојим контактима у истој земљи ради заједничког подизања свести о важности избора и пријава за гласање, у складу са смерницама у Водичу.

- Организуј локалне групе или групу које би, ако је могуће, заједно одлазиле на гласање ради међусобне подршке и мотивације.

@skupstina.u.rasejanju
Skupština u rasejanju | Serbian Assembly in the Diaspora
zdravo@skupstinaurasejanju.org

Припремила:
Скупштина у расејању (СуР)
www.skupstinaurasejanju.org